

- NASLOV
- ZAKLJČAK / REZULTAT
- VIDI VIŠE
- OBRATI PAŽNJU

ZAKONI ZRAČENJA I (SPEKTRO)FOTOMETRIJSKE VELIČINE

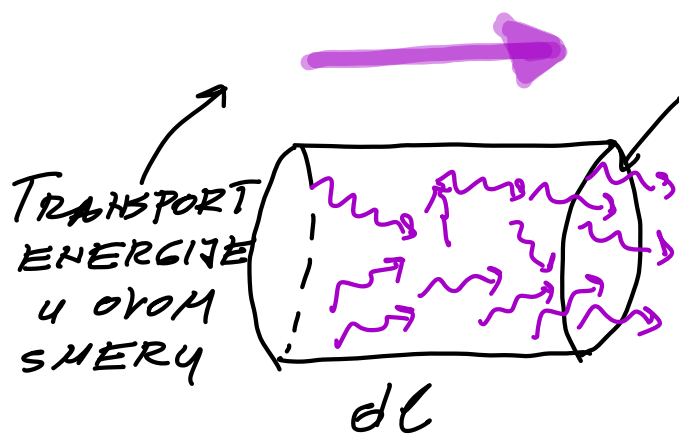
PITANJA NA KOJA SU FIZIČARI HTJELI DA ODGOVORE
KRAJEM XIX I POČETKOM XX VEKA:

- * KAKO EM TALASI NASTAJU I NESTAJU
- * KAKO TELA EMITUJU I APSORBUJU?
- * KAKVA JE PRIRODA EM TALASA / SVETLOSTI

KIRCHHOFF-OVI ZAKONI EMISIJE I APSORPCIJE, POSTULIRANJE CT

- * SETITE SE PREDAVANJA (SPEKTRI, LINIJE, ETC)
- * SETITE SE KONTINUALNOG, ABS. I EMISIONOG
SPEKTRA.

VELIČINE (KIRCHHOFF JE VEĆ
ZNAO ZA OVU FORMULACIJU)

$dE \leftarrow$ UKUPNA ENERGIJA SVIH FOTONA.

$u = \frac{dE}{dV} \leftarrow$ GUSTINA ENERGIJE

$$P^{EM} = \frac{dE^{EM}}{dt} \leftarrow \text{EMITOVANA (IZLAŽNA SNAGA)}$$

(NPR. LUMINOZNOST)

$$F^{EM} = \frac{dE^{EM}}{dA dt} \leftarrow \text{EMITOVANI (IZLAŽNI) FLUKS}$$

MOŽEMO DA DEFINIŠEMO I UKUPAN FLUX:

$$F = \frac{dE}{dA dt} \quad (\text{NEKAD SE ZOVE I GUSTINA FLUKSA})$$

OČIGLEDNO: $P = \oint_A F dA \leftarrow$ OVDE SMO IMPLICITNO DEFINISALI DA JE $F \parallel dA$

GENERALIZE: $P = \oint_A \vec{F} \cdot d\vec{A}$

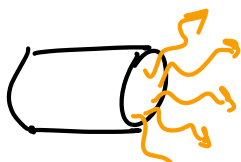
SVE OVE VELIČINE MOŽEMO DEFINISATI I
SPEKTRALNO (PO TALASNOJ DUŽINI):

$$\left. \begin{array}{l} P_\lambda = \frac{dP}{d\lambda} \quad (P_\nu = \frac{dP}{d\nu}) \\ F_\lambda = \frac{dF}{d\lambda} \quad (F_\nu = \frac{dF}{d\nu}) \end{array} \right\} \begin{array}{l} 5 \text{ MIN O SHISLU} \\ 1 \text{ JEDINICAMA} \end{array}$$

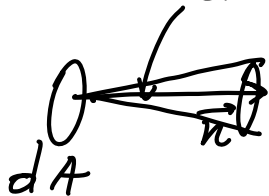
SPECIFIČNI MONOHROMATSKI

INTENZITET

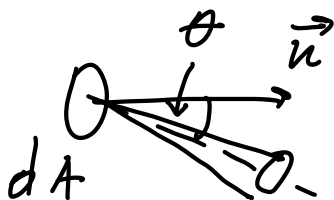
UGAONA RASPODELA
JE DRUGAČIJA

$$d\Omega = \sin\theta d\theta d\varphi$$

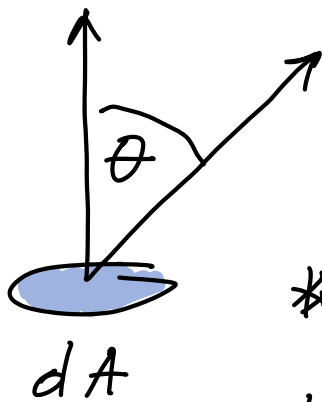

$$I_\lambda = \frac{dF_\lambda}{d\Omega}, \text{ TAČNOST:}$$

$$I_\lambda = \frac{dF_\lambda}{d\Omega \cos\theta}$$

DAKLE:

$$I_\lambda = \frac{d^4 E}{dt dA d\lambda d\Omega \cos\theta}$$

* JEDINICE?

* DIMENZIJE?

* VEKTOR ILI SKALAR?

7-8
MIN

PRIMERI:

- ① Ako je I_λ izotropno. NAĐI: a) (NET) UKUPAN FLUKS
b) IZLAZNI FLUKS:

$$a) I_\lambda = \frac{dF_\lambda}{d\Omega \cos\theta} \Rightarrow F_\lambda = \int_0^{2\pi} \int_0^\pi (I_\lambda) \cdot d\Omega \cos\theta \sin\theta d\theta d\varphi$$

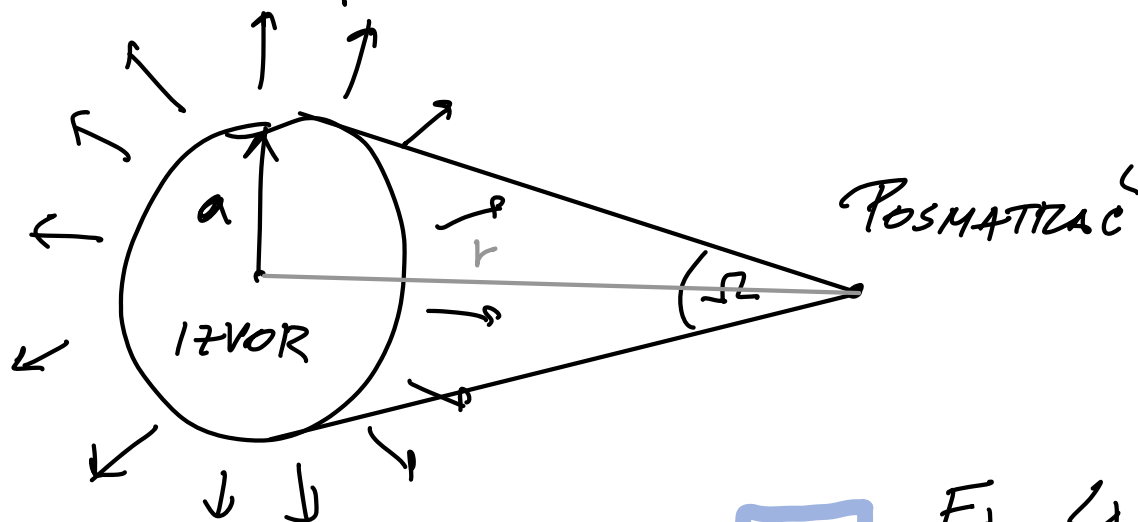
$= 0$ (ASOCIJACIJA NA CRNO TELO)

$$b) F_\lambda^{EM} = \int_0^{2\pi} \int_0^{\pi/2} I_\lambda \cos\theta \sin\theta d\theta d\varphi =$$

$$= 2\pi \int_0^{\pi/2} \frac{1}{2} \cos 2\theta d\theta =$$

$$\stackrel{I_\lambda}{=} 2\pi \cdot \frac{1}{4} \int_0^\pi \sin u du = I_\lambda \frac{\pi}{2} \cdot 2 = \pi \cdot I_\lambda$$

INTENZITET U POTPUNOSTI (DO NAB POLARIZACIJE)
OPISUJE POVE ZRAČENJA.

(PRIMLJENI) INTENZITET: $I_\lambda \approx \frac{F_\lambda}{\Omega} = \frac{L_\lambda / 4\pi r^2}{\pi a^2 / r^2} =$
 $= \frac{L_\lambda}{4\pi a^2} \pi = \frac{F_\lambda^*}{\pi} \approx I_\lambda^*$ NE ZAVISI OD UDALENOSTI
 (AKO JE IZOTROPNO)

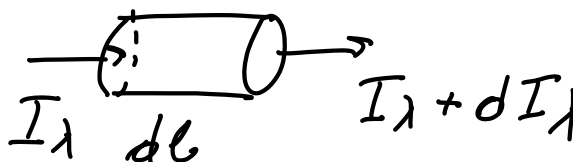
POVRŠINSKI SJAJ
(U STVARI EMITOVANI)
FLUKS

EMITOVANI INTENZITET JE JEDNAK
PRIMLJENOM (VIDETI "TEOREMA RECIPROCIETA")

KIRCHHOFF I POSTULACIJA ACT:

EMISIJA: DOPRINOS INTENZITETU

$$(\uparrow)_\lambda = \frac{dI_\lambda}{dL}$$

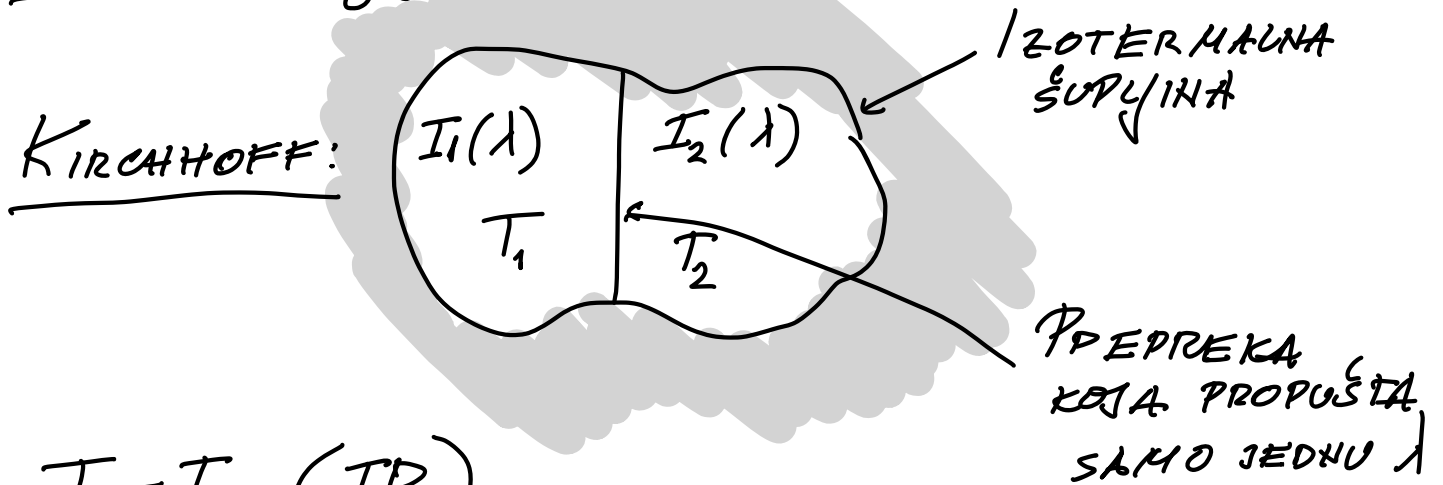

APSORPCIJA: DEFICIT INTENZITETA

$$dI_\lambda = -(\chi)_\lambda \cdot I_\lambda dL$$

KOEFICIJENTI APSORPCIJE
/ EMISIJE.

UKUPNO: $\frac{dI_\lambda}{d\lambda} = -\chi_\lambda I + j_\lambda$ (REŠAVAMO POLO SEMESTRA)

$T_1 = T_2$ (TR)

Ako je $I_1(\lambda) \neq I_2(\lambda)$ ONDA BI ENERGIJA BILA TRANSPORTOVANA

Ali $T_1 = T_2 \Rightarrow$ NEMA GREJANJA / HLAĐENJA

$I_{\lambda,1} = I_{\lambda,2} = B_\lambda(T) \leftarrow$ APOSLOTNO CRNO TELO

TAKOĐE

$\frac{dI_\lambda}{d\lambda} = -\chi_\lambda \cdot I_\lambda + j_\lambda = 0$ ZA A.C.T.

$P_A \approx \frac{j_\lambda}{\chi_\lambda} = B_\lambda(T) \rightarrow$ ZA BILO KOJU PRIRODU APSORPCIJE I EMISIJE

KIRCHHOFF: "T IS OF UTMOST IMPORTANCE TO FIND THIS FUNCTION"

ŠTEFAN-BOLTZMANN:

ŠTEFAN IZMERO: $-\frac{dE}{dt} \propto T^4$

(NA NAŠEM JEZIKU $\epsilon \propto T^4$
← EMISIVNOST)

DOKAZ: POSMATRAJMO GAS ČESTICA (HELLO? PHOTONS?)

1-VI ZAKON TD: $\delta Q = dU + p dV \quad / \quad \frac{\partial}{\partial V}$

ENTROPIJA: $dS = \frac{\delta Q}{T}$

$T dS = dU + p dV$

$\left(\frac{\partial S}{\partial V}\right)_T = \left(\frac{\partial p}{\partial T}\right)_V$ (MAXWELL.
REACIJA)

$T \left(\frac{\partial S}{\partial V}\right)_T = \left(\frac{\partial U}{\partial V}\right)_T + p$

$T \left(\frac{\partial p}{\partial T}\right)_V = \left(\frac{\partial U}{\partial V}\right)_T + p$

$p = \frac{1}{3} u$

DOMAĆI
ČE BITI

$U = u \cdot V$

$\frac{1}{3} T \left(\frac{\partial u}{\partial T}\right)_V = u + \frac{u}{3} = \frac{4u}{3} \Rightarrow \frac{\partial u}{u} = 4 \frac{\partial T}{T}$

$u = a \cdot T^4 \Rightarrow \epsilon = \sigma T^4$

ZASTO? OBJASNIMO, ILI DOMAĆI :-)

WIENOV ZAKON POMERANJA:

1893: OPET TO: REVERZIBILNA, ADIABATSKA
EKSPANZIJA "GASA ŠRČENJA"

$$\delta Q = du + p dv$$

$$u = uV, p = \frac{1}{3}u$$

$$d(uV) + \frac{1}{3}u dv \Rightarrow u dv + V du + \frac{1}{3}u dv = 0$$

$$\frac{du}{u} = -\frac{4}{3} \frac{dv}{v}$$

$$u = \text{const. } V^{-\frac{4}{3}}$$

$$T^4 \propto V^{-\frac{4}{3}} \Rightarrow T \propto V^{-\frac{1}{3}} \\ T \propto \frac{1}{R} \quad (R \propto \lambda_{\max})$$

WIENOV ZAKON

$$\lambda_{\max} \propto \frac{1}{T}$$

KONAČNO, PLANCK:

$$I_{\lambda} = \frac{2hc^2}{\lambda^5} \cdot \frac{1}{e^{\frac{hc}{\lambda kT}} - 1} \quad ; \quad \epsilon_{\lambda} = \pi I_{\lambda}$$

$$u_{\lambda} = \frac{1}{c} 4\pi I_{\lambda} \quad , \text{ E.T.C.}$$

ZADATAK 2: Ako Sunce zrači kao AČT
(ne zrači), izračunaj broj fotona koji padnu
na teleskop površine 1m , u jednoj sekundi,
na $\lambda = 500\text{ nm}$, u intervalu $\Delta\lambda = 1\text{ pm}$.

Proveđajte, prođiskutujte $I_\lambda, F_\lambda \dots$ etc.

Ako bude vremena: $I_\lambda \rightarrow I_\nu$.